

การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

The Study the State of the Problems and Guideline for Education
Management of Graduate School, Pibulsongkram Rajabhat University

ณัฐณพัชร กลิ่นใจ^{1*} และนางลักขณ์ ใจฉลาด²

(Natnaphat Klinjai^{1*} and Nongluck Jaichalad²)

^{1,2}สาขาการจัดการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

^{1,2}Field in Education Administration Degree of Master of Education Faculty of Education,
Pibulsongkram Rajabhat University

อีเมลผู้แต่งหลัก : natnaphat.148@gmail.com เบอร์โทร : 08 6931 6667

วันที่รับบทความ 9 ธันวาคม 2564

Received: Dec. 9, 2021

วันที่รับแก้ไขบทความ 14 ธันวาคม 2565

Revised: Dec. 14, 2022

วันที่ตอบรับบทความ 27 ธันวาคม 2565

Accepted: Dec. 27, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม 2) ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม กลุ่มประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลข้อมูลในครั้งนี้ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ที่ดูแลงานบัณฑิตศึกษา คณะที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 79 คน ร้องขอการบดีฝ่ายวิชาการ และรองคณบดีฝ่ายวิชาการหรือผู้มีประสบการณ์ด้านบัณฑิตศึกษาไม่ต่ำกว่า 4 ปี จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านจัดการหลักสูตร รองลงมาคือด้านอาจารย์และบุคลากรและด้านการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการตลาดมีปัญหาในระดับปานกลาง และด้านที่มีปัญหาลดลง คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในภาพรวม พบว่า มีแนวทางในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านหลักสูตรมีแนวทางดังนี้ 1) ควรมีการทบทวนในการพัฒนาหลักสูตรตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร 2) ควรให้มีหน่วยงานที่สามารถดูแลหรือรับผิดชอบด้านระดับบัณฑิตศึกษาโดยตรง 3) ควรให้มีบุคลากรที่ดูแลเกี่ยวกับทางด้านบัณฑิตศึกษาโดยตรง 4) ควรมีการวางแผนด้านอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรเพื่อระดมพลังสมองเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร

คำสำคัญ: สภาพปัญหาและแนวทาง; การจัดการศึกษา; บัณฑิตศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to Study the State of the problems and guideline for education management of Graduate School, Pibulsongkram Rajabhat University. The populations and respondents were 79 persons of administrators, instructors and officers in the faculty of graduate school and 7 persons of the Vice President for Academic Affairs and Deputy Dean for Academic Affairs or the experts of the graduate school had experience at least 4 years. The research instruments were five level rating scale questionnaires, semi-structured interview. The statistics used for data analysis were average, standard deviation and content analysis.

The research finding found that: The education management of graduate school, Pibulsongkram Rajabhat University in the overall was at a moderate level, when considering in aspects found that the highest problem was the curriculum management aspect, the instructors and officer aspect, public relations and promotion marketing aspect were at the middle level and the least problem was the expense for education. The second step was studying the guideline for education management of Graduate School, Pibulsongkram Rajabhat University in the overall found that there was the guideline for education management of curriculum had guidelines followed by 1) should have reconsidering of curriculum development followed the period time of curriculum 2) should have the organization that took care or responded of the Graduate School aspect directly 3) should have the officers to take care of Graduate School aspect directly. 4) should have planning for the instructors responded the curriculum and instructors of the curriculum aspect for brainstorming about the curriculum management.

Keywords: Problems State and Guideline; Education Management; Graduate

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพราะการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีหน้าที่หลักในการสร้างความงอกงามทางปัญญาผ่านกระบวนการผลิตกำลังคนระดับสูง การพัฒนาการวิจัย ส่งเสริมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยการจัดการศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (สกอ.) จึงได้จัดทำมาตรฐานการอุดมศึกษา ประกอบด้วย 1) มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต 2) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา 3) มาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2565) ต่อมาในปี พ.ศ.2558 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ประกาศเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 และแนวทางการบริหารหลักสูตรให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 สำคัญได้มีการเห็นเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาเป็น 6 ด้าน ได้แก่

1) การกำกับมาตรฐาน 2) บัณฑิต 3) นักศึกษา 4) อาจารย์ 5) หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และสิ่งที่สนับสนุนการเรียนรู้ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) การเพิ่มคุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรให้มีคุณวุฒิที่สัมพันธ์กับรายวิชาภายนอก รวมไปถึงการคุมวิทยานิพนธ์ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2562)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นมหาวิทยาลัยที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมลงพระปรมาภิไธย ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2547 อันมีผลได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2547 เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก และนักศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2565) ซึ่งภายในความดูแลของคณะต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละปีจะมีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สำเร็จการศึกษาออกไปเป็นจำนวนมาก ทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก และในแต่ละปีก็มีจำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อมีจำนวนน้อยลง จึงทำให้การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาย่อมมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานและมีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ขอบเขต

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จึงได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ คณบดีและรองคณบดีฝ่ายวิชาการของคณะที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ประธานหลักสูตรสาขาวิชาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา และเจ้าหน้าที่ที่ดูแลงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 6 คณะ รวมทั้งหมด 79 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรในศึกษาครั้งนี้ คือ สภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพภิรมย์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ด้านการจัดการหลักสูตร

3.2 ด้านอาจารย์และบุคลากร

3.3 ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา

3.4 ด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพภิรมย์

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพภิรมย์ ได้มาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 โดยเลือกค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในภาพรวม และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดของทุกด้าน นำมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพภิรมย์

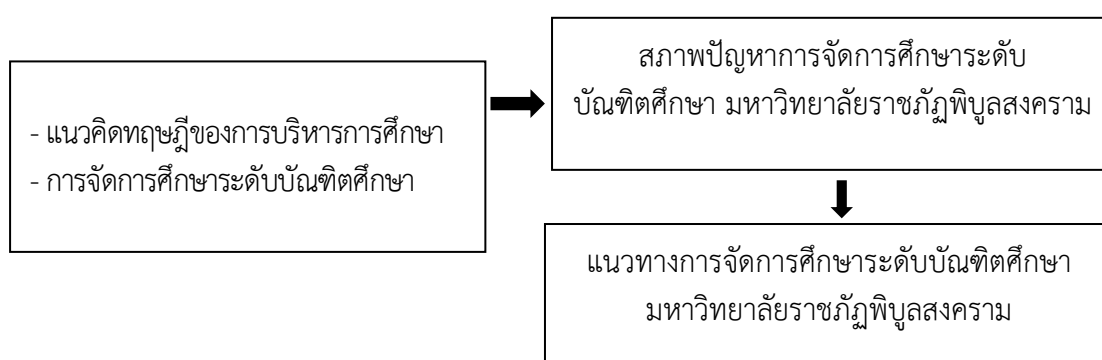
2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพภิรมย์ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพภิรมย์ จำนวน 1 คน กลุ่มที่ 2 รองคณบดีฝ่ายวิชาการหรือผู้มีประสบการณ์การบริหารระดับบัณฑิตศึกษาไม่ต่ำกว่า 4 ปี ของคณะที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

แนวทางของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพภิรมย์

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณบดีคณะที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา รองคณบดีฝ่ายวิชาการคณะที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ประธานสาขาวิชาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ผู้สอนในระดับบัณฑิตศึกษา และเจ้าหน้าที่ที่ดูแลงานบัณฑิตศึกษาของคณะที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 6 คณะ รวมทั้งหมด 79 คน จากการเลือกแหล่งข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้ง 4 ด้าน

2.2 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่า IOC (Index of Item Objective Conguence) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) พบว่าแบบสอบถามเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00

2.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) พบว่าการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.965

2.5 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยทำการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามประชากรจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อหาระดับปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)
2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็นกลุ่ม 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 1 คน กลุ่มที่ 2 รองคณบดีฝ่ายวิชาการหรือผู้มีประสบการณ์การบริหารระดับบัณฑิตศึกษาไม่ต่ำกว่า 4 ปี ของคณะที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากผลการสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยศึกษาประเด็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละด้านนำมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามประเด็นของผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งหมดของแต่ละคำถามที่มีลักษณะคล้ายกันและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผลการวิจัย

การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้วิจัยนำมาสรุปผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาทางการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในภาพรวมพบว่า ด้านมีปัญหการบริหารการศึกษาที่สูงสุด คือ ด้านการจัดการหลักสูตร อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีปัญหาลดสุด คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีปัญหา 4 ด้าน คือ ด้านจัดการหลักสูตร ด้านอาจารย์และบุคลากร ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด ดังนี้ 1) ด้านการจัดการหลักสูตร พบว่า การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านการจัดการหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) 2) ด้านการอาจารย์และบุคลากร พบว่า การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) 3) ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา พบว่า การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) 4) ด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด พบว่า การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในภาพรวมพบว่า ด้านการจัดการหลักสูตรมีปัญหาสูงสุด ดังนี้ 1) ควรมีการทบทวนในการพัฒนาหลักสูตรตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร 2) ควรให้มีหน่วยงานที่สามารถดูแลหรือรับผิดชอบด้านระดับบัณฑิตศึกษาโดยตรง 3) ควรให้มีบุคลากรที่ดูแลเกี่ยวกับทางด้านบัณฑิตศึกษาโดยตรง 4) ควรมีการวางแผนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร เพื่อระดมพลังสมองเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่ามีปัญหาโดยเรียงลำดับดังนี้ 1) ด้านการจัดการหลักสูตร 2) ด้านประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด 3) ด้านอาจารย์และบุคลากร 4) ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการจัดการหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอาจเนื่องมาจากมีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในจัดอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์ และการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยตามความก้าวหน้าของศาสตร์นั้น ๆ รวมถึงการวางระบบการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ดังตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีธรรม ธีระกุล และคณะ (2555) ได้ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ด้านหลักสูตรควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและน่าสนใจ ควรเปิดหลักสูตรตามความต้องการของตลาดแรงงาน หลักสูตรควรมีความหลากหลาย ควรส่งเสริมให้นิสิตทุกสาขาวิชาทำวิทยานิพนธ์ (แผน ก) และควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการทำวิจัยให้มากขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีธรรม ธีระกุล และคณะ (2556) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ได้ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ด้านหลักสูตรควรปรับหลักสูตรและเนื้อหาให้มีความทันสมัย หลากหลาย และน่าสนใจ สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียนและตลาดแรงงาน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน ควรเปิดรายวิชาในหลักสูตรที่เป็นวิชาเลือกให้นิสิต สามารถเลือกเรียนตามความสนใจด้วย ไม่ใช่เปิดตามความต้องการของหลักสูตร/สาขาวิชาเป็นหลัก ควรพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาที่เตรียม

ความพร้อมและรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและมีความเป็นสากลมากขึ้น โดยมีรายวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะในแต่ละสาขาวิชา หลักสูตรระดับปริญญาโทควรเปิดสอนทั้งแผน ก และแผน ข ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียน โดยกำกับดูแลให้มีคุณภาพเช่นเดียวกัน ทั้งนี้สถิติภาคพิเศษอาจจะเลือกเรียนแผน ก ได้เช่นกันเดียวกับภาคปกติ และหลักสูตรระดับปริญญาโทที่เปิดสอนอยู่แล้วควรขยายและพัฒนาเป็นหลักสูตรระดับปริญญาเอก เนื่องจากมีกลุ่มผู้เรียนซึ่งเป็นศิษย์เก่าอยู่แล้ว และภาพโดยรวมสอดคล้องกับขนิดาภา ธรรมสอน (2551) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งพบว่าปัญหาด้านอาจารย์ผู้สอน คือ อาจารย์ผู้สอนในบางรายวิชา มีวุฒิการศึกษา ตรงกับสาขาวิชาที่ทำการสอน แต่ยังไม่ตรงประสบการณ์ในการสอน ปัญหาด้านระบบการจัดการศึกษา คือ ขาดบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานั้น ๆ โดยตรง ปัญหาด้านวิธีการสอน คือ การเรียน การสอนไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน บางรายวิชาสร้างความเบื่อหน่ายให้กับนักศึกษา

2. ด้านประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางซึ่งอาจเนื่องมาจากอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดความสนใจให้บุคลากรโดยทั่วไปสนใจเข้ามาเรียน และการประชาสัมพันธ์หลักสูตรที่มีความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่หลักสูตรเชิงรุกในเขตพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับทองธรรม ธีระกุล และคณะ (2555) ได้ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด ควรมีการประชาสัมพันธ์แนะนำหลักสูตรให้มากยิ่งขึ้น ควรมีการปรับปรุงข้อมูลเว็บไซต์ของ มหาวิทยาลัยให้ทันสมัยเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ควรมีโครงการให้ทุนสนับสนุนไป ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น และมีความหลากหลายกว่าที่เป็นอยู่ เช่น ทางสถานีโทรทัศน์ ฯลฯ และควรประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงครอบคลุมทั้งพื้นที่

3. ด้านอาจารย์และบุคลากร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางซึ่งอาจเนื่องมาจากอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการได้มาของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์ และการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ รวมถึงการให้บริการข้อมูล แนะนำแก่นักศึกษา และอาจารย์ผู้สอนซึ่งสอดคล้องกับทองธรรม ธีระกุล และคณะ (2556) ด้านคุณภาพอาจารย์เพิ่มจำนวนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิตามเกณฑ์และมีความเชี่ยวชาญใน สาขาวิชาให้มากขึ้น ในบางสาขาวิชาอาจารย์มีน้อยแต่ต้องควบคุมดูแลนิสิตเป็นจำนวนมากส่งผลต่อ คุณภาพของบัณฑิต อาจารย์ไม่มีเวลาสอนอย่างเต็มที่และใช้วิธีมอบหมายงานให้นิสิตไปทำแทน เนื่องจากรับงานภายนอกมากเกินไป จึงควรใส่ใจดูแลนิสิตให้มากขึ้น อาจารย์ควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ มั่นคง มีมุทิตาจิต และมีความเป็นครูที่แท้จริง อาจารย์ต้องมีความรู้และลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่าง ชัดเจนแท้จริง นิสิตจึงจะได้รับความรู้ที่ถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง อาจารย์ควรเตรียมการสอนให้ มากกว่าที่เป็นอยู่ เช่น มีเอกสารประกอบ มีเนื้อหาที่ทันสมัยน่าสนใจตรงกับสาขาวิชาและความต้องการของนิสิต มีจิตวิทยาในการสอนและใช้เทคนิคการสอนที่น่าสนใจ ฯลฯ อาจารย์ต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณทั้งในเรื่องขอความเป็นครูและเรื่องทางวิชาการ จึงจะเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียนได้ โดยเฉพาะผู้เรียนในหลักสูตรทางการศึกษาที่เป็นผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับกับชนิดาภา ธรรมสอน (2551) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

เชิงราย ซึ่งพบว่าปัญหาด้านอาจารย์ผู้สอน คือ อาจารย์ผู้สอนในบางรายวิชามีวุฒิการศึกษา ตรงกับสาขาวิชาที่ทำการสอน แต่ยังขาดประสบการณ์ในการสอน ปัญหาด้านระบบการจัดการศึกษา คือ ขาดบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานั้น ๆ โดยตรง ปัญหาด้านวิธีการสอน คือ การเรียนการสอนไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน บางรายวิชาสร้างความเบื่อหน่ายให้กับนักศึกษา และภาพรวมสอดคล้องกับทองธรรม ธีระกุล และคณะ (2555) ได้ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ปัจจัยด้านอาจารย์และบุคลากร เจ้าหน้าที่ควรมีความรวดเร็วในการทำงาน และให้บริการมากขึ้น อาจารย์บางท่านไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้นิสิตเข้าใจได้ง่ายหรือการ ถ่ายทอดความรู้บางวิชาไม่ชัดเจน บุคลากรและเจ้าหน้าที่ควรมีจิตบริการมากกว่าที่เป็นอยู่ บุคลากรสายสนับสนุนไม่เพียงพอในบางสายงาน อาจารย์บางท่านพูดจาไม่เหมาะสมและใช้อารมณ์กับนิสิต

4. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเนื่องมาจากอุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินการชำระค่าใช้จ่าย ในเรื่องของการรักษาสภาพของนักศึกษา และการสนับสนุนให้มีทุนวิจัยให้นักศึกษา รวมถึงการจ่ายค่าสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ซึ่งสอดคล้องกับทองธรรม ธีระกุล และคณะ (2555) ได้ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการศึกษาค่อนข้างสูง เช่น ค่าหน่วยกิตสูงเกินไป ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมการศึกษาแบบเหมาจ่ายไม่เหมาะสมกับทุก สาขาวิชา ควรจะกำหนดอัตราที่แตกต่างกันและมีความเหมาะสมในแต่ละสาขาวิชา การชำระค่าลงทะเบียนควรขยายเวลา และมีการแบ่งชำระเป็นงวด ๆ ค่าใช้จ่ายในการรักษาสภาพนิสิตสูงเกินไป และค่าใช้จ่ายบางรายการเกินความจำเป็น เช่น ค่าเดินทางไปศึกษางานต่างประเทศ เป็นต้น

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการจัดการหลักสูตร ภาพรวมดังนี้ 1) ควรมีการทบทวนในการพัฒนาหลักสูตรตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร 2) ควรให้มีหน่วยงานที่สามารถดูแลหรือรับผิดชอบด้านระดับบัณฑิตศึกษาโดยตรง 3) ควรให้มีบุคลากรที่ดูแลเกี่ยวกับทางด้านบัณฑิตศึกษาโดยตรง 4) ควรมีการวางแผนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรเพื่อระดมพลังสมองเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ ทองธรรม ธีระกุล และคณะ (2555) ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ สรุปได้ว่า หลักสูตรควรมีการปรับปรุงให้ทันสมัยและน่าสนใจตรงตามความต้องการของตลาด หลักสูตรควรมีความหลากหลาย ควรเพิ่มจำนวนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิตามเกณฑ์และมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาให้มากขึ้น

2. ด้านประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด ภาพรวมดังนี้ ดังนี้ 1) ควรมีการประชาสัมพันธ์หลากหลายวิธีทั้งสื่อออนไลน์ทุกทาง 2) ควรมีการประชาสัมพันธ์โดยการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็น Interactive Learning ให้มากขึ้นยิ่งขึ้น 3) ควรให้มีหน่วยงานกลางที่สนับสนุนการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย 4) ควรให้หน่วยงานที่เปิดหลักสูตรมีโควตาในการเข้ามาเรียนโดยไม่ต้องผ่านการสอบข้อเขียน 5) ควรประชาสัมพันธ์โดยผ่านศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันที่กำลังศึกษาเพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับทองธรรม ธีระกุล และคณะ (2555)

สรุปได้ว่า ควรเพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลาย และควรปรับปรุงข้อมูลเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยให้ทันสมัยเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านอาจารย์และบุคลากร ภาพรวมดังนี้ 1) ควรมีการทบทวนคุณสมบัติของเกณฑ์หลักสูตรที่จะเปิดใหม่หรือปรับปรุง 2) ควรใช้ศักยภาพของอาจารย์ที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3) การรับอาจารย์เข้ามาใหม่ควรเน้นการผลิต ผลงานวิชาการทั้งงานวิจัย เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยมีการวางแผนอย่างน้อย 2 ปี สอดคล้องกับชนิดาภา ธรรมสอน (2551) สรุปได้ว่าควรมีการจัดอาจารย์ที่สอนในระดับบัณฑิตศึกษาให้เป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนเพื่อที่จะได้สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ และการจัดหาสื่อการเรียนการสอนมาเพิ่มเติมให้เพียงพอโดยใช้แนวทางในการสำรวจ ความต้องการ ความจำเป็น และการใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนการสอน

4. ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ภาพรวมดังนี้ 1) ควรสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษามาชำระค่ารักษาสภาพ โดยมีการลดค่าปรับ 2) การรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อควรพิจารณาเรื่องของเกณฑ์การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3) ควรกระตุ้นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และนักศึกษาให้มีการพัฒนาหัวข้อวิจัย สอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ให้เร็วขึ้น 4) ควรพัฒนาหลักสูตรโดยจัดรายวิชาบังคับให้นักศึกษาได้เรียนครบ อย่างน้อย 9 หน่วยกิต เพื่อให้นักศึกษาสามารถเสนอสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ได้เร็วขึ้น 5) ควรวางแผนการสอบประมวลความรู้ให้เร็วขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้สอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ได้เร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทองธรรม อีระกุล และคณะ (2555) ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ สรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการศึกษาสูง ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมการศึกษาแบบเหมาจ่ายไม่เหมาะสมกับทุกสาขาวิชา ค่าใช้จ่ายในการรักษาสภาพนิสิตสูงเกินไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เกิดจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีแนวทางในการจัดอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิตรง หรือสัมพันธ์ และพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย

1.2 ควรมีการวางระบบการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน ด้านหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทาง และรูปแบบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562: การประกันคุณภาพการศึกษา*.
https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2021/05/20210531145957_66340.pdf
- ชนิดาภา ธรรมสอน. (2551). *การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. การศึกษาอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.*
- ทองธรรม ชีระกุล, วันวิสาข์ แก้วสมบุญ, เสาวนีย์ แสงสีดำ, วารุณี ทิพย์โสด, ศศิธร ดีใหญ่ และโสภณ วัฒนเมธาวิ. (2555). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 13(2), 48-61.
- ทองธรรม ชีระกุล, วันวิสาข์ แก้วสมบุญ, เสาวนีย์ แสงสีดำ, วารุณี ทิพย์โสด และศศิธร ดีใหญ่. (2556). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ. หน่วยวิจัยสถาบัน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (2565). *ประวัติความเป็นมา*. <https://www.psru.ac.th/history>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2565). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558*. <https://bandhit.srru.ac.th/wp-content/uploads/2022/11/g01.pdf>
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2562). *เอกสารวิทยากร เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2562*. <https://acad.srru.ac.th/?p=4348>